

966-02-2879-1. 10. Варналій, З. С. Регіони України: проблеми і пріоритети соціально-економічного розвитку [Текст] : навч. посіб. / З. С. Варналій. – К. : Знання України, 2005. – 498 с. – ISBN 966-554-084-X.

КОВАЛЬЧУК ІРИНА ЄВГЕНІВНА,
старший викладач кафедри менеджменту та
управління економічними процесами,
ДРОЗД НАДІЯ ВАСИЛІВНА,
магістр зі спеціальності «Менеджмент організації»,
Мукачівського державного університету

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЖИТОМИРЩИНИ

Розвиток регіону – це багатоаспектний і багатовимірний процес, що розглядається з погляду різних економічних і соціальних цілей. Актуальність даної теми полягає в тому, що соціально-економічний розвиток регіону є важливою складовою загального розвитку держави. Метою дослідження є вивчення основних соціально-економічних показників та їх аналіз на прикладі Житомирської області.

Теоретичною основою проблематики регіонального розвитку стали роботи Д. Макгрегора, У. Бенніса, В. Френча, М. Хаммера. Досліджували регіональні аспекти економіки також і вітчизняні науковці, такі як В. Борейко, В. Геєць, М. Миколайчук та інші.

Економіка регіону відображає здатність різних економічних суб'єктів ефективно здійснювати господарську діяльність на внутрішньо регіональному рівні. Разом з тим особливість регіонального розвитку є основою для міжрегіональної взаємодії, тобто виходу на макроекономічну систему країни в цілому з позицій вирішення власних регіональних економічних завдань.

Об'єктом дослідження обрано один із регіонів країни – Житомирську область. Пріоритетними напрямками розвитку Житомирщини наразі є:

- модернізація підприємств сільськогосподарського машинобудування та приладобудування;

- розвиток наукоємних виробництв, соціальної інфраструктури;
- інтенсифікація лісогосподарства;
- конверсія підприємств оборонного комплексу;
- збереження історичної спадщини;
- зайнятість населення.

Загальний розвиток регіону передбачає розвиток соціальних і виробничих комплексів, що мають включати такі необхідні інфраструктурні блоки, як соціально-культурний, оздоровчий, освітній, житлово-комунальний, будівельний, торговельно-сервісний, побутового обслуговування. [1, с. 19]

Житомирщина у перспективі повинна розвиватися на базі регіональної та муніципальної власності, ефективного використання місцевих ресурсів, місцевих бюджетів, утворюючи єдину економічну систему.

Для загальної оцінки соціально-економічного розвитку Житомирської області виділимо основні аспекти. Основною властивістю регіону є поліструктурність, тому при дослідженні функціонування регіону розглянемо такі блоки, як: «економіка», «населення» та «довкілля» [2, с. 96]. На основі цього сформуємо систему показників, які згрупуємо за різними соціально-економічними аспектами (див. рис. 1).

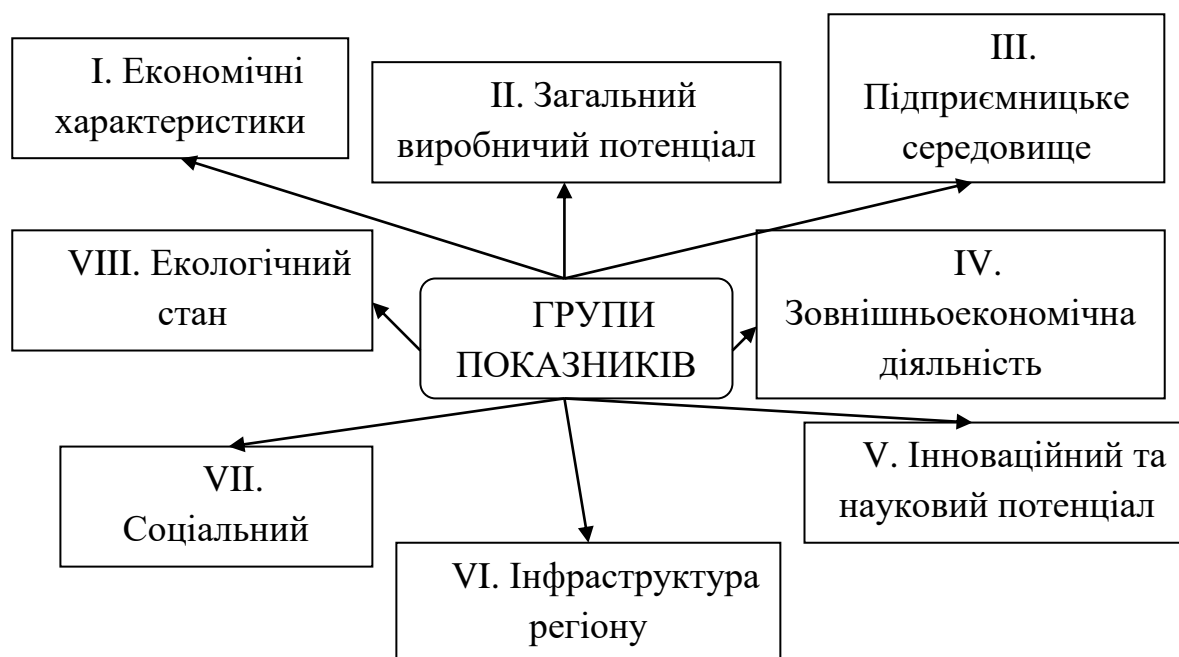

Рис. 1. Система показників, що визначають загальний розвиток регіону
 Для аналізу використаємо офіційні дані Міністерства фінансів України, Держкомстату, інші статистичні джерела (див. табл.2). [3, с.67-69]

Таблиця 1.

**Статистичні показники Житомирської області
 за січень-серпень 2018 року**

Показники	Дані
Капітальні інвестиції, млн.грн.	2889,1
Залучені прямі іноземні інвестиції, тис.дол.	5656,2
Обсяг реалізованої продукції, млн.грн.	28957,7
Обсяг валової продукції с/г, млн.грн.	5519,4
Обсяг продукції рослинництва, млн.грн.	3685,2
Обсяг продукції тваринництва, млн.грн.	1834,2
Середня заробітна плата, грн	7470
Середньомісячна заробітна плата, грн..	7145,2
Розмір пенсії, грн	2223,23
Кількість безробітних, тис. осіб	30,8
Еспорт товарів, млн..дол.	391,1
Імпорт товарів, млн..дол.	284,8
Населення, тис.осіб	1225,8

Соціально-економічний розвиток будь-якого регіону має певні відмінності та особливості. До даної групи входять показники інвестиційної діяльності, що характеризують потенціал розвитку регіонів і об'єкти інвестування. У січні-

червні 2018 року підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 2889,1 млн. грн. (місце області 18) капітальних інвестицій, що в порівнянних цінах становить 123,1% обсягу відповідного періоду минулого року (місце області 9).

Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку Житомирщини, станом на 01.07.2018 становив 229,8 млн. дол. США, що на 1,3% більше порівняно з 01.01.2018 (місце області 16). Інвестиції надходили з 50 країн світу, в тому числі з країн Євросоюзу – 87,5% загального обсягу. Найбільші внески здійснили нерезиденти Кіпру, Австрії, Нідерландів, Німеччини, Польщі, Швейцарії, Італії, Віргінських островів та Великої Британії.

У січні-червні 2018 року в економіку Житомирської області іноземними інвесторами вкладено 5656,2 тис. дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу), що у 2,2 рази перевищує обсяг вкладень за весь 2017 рік. [3, с. 167]

Економічний стан Житомирщини в певній мірі визначається рівнем розвитку сільського господарства та промисловості. Так, обсяг реалізованої промислової продукції за січень-серпень 2018 року склав 28957,7 млн. грн. (у січні-серпні 2017 року - 23591,0 млн. грн.), що на 22,7 % більше, ніж за січень-серпень 2017 року (для порівняння, по Україні обсяг реалізованої продукції у січні-серпні 2018 року склав 1355895,8 млн. грн., що на 18,4% більше, ніж у січні-серпні 2017 року).

У січні-серпні 2018 року індекс сільськогосподарського виробництва у порівнянні з січнем-серпнем 2017 року склав 107% (5 місце по Україні), у т. ч. по продукції рослинництва – 110,4%, по продукції тваринництва – 100,7%. Обсяг виробництва валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2010 року) у всіх категоріях господарств за січень-серпень 2018 року становив 5519,4 млн. грн., що на 284,5 млн. грн. більше, ніж за січень-серпень 2017 року, у т. ч. продукції галузі рослинництва на суму 3685,2 млн. грн., що на 329,7 млн. грн. більше, продукції тваринництва - 1834,2 млн. грн., що на 45,2 млн. грн. менше.

За станом на 01.09.2018 в усіх категоріях господарств області

утримувалось:

- великої рогатої худоби – 195,7 тис. голів (5 місце), що на 13,3 тис. голів або на 6,8% більше, ніж на відповідну дату минулого року;

- у т. ч. корів 112,3 тис. голів (5 місце), що на 1,7 тис. голів або на 1,5% більше, ніж на відповідну дату минулого року;

- свиней - 140,2 тис. голів (21 місце), що на 6,5 тис. голів або на 4,4% менше, ніж на відповідну дату минулого року;

- птиці - 8815,5 тис. голів (11 місце), що на 107,0 тис. голів або на 1,2% більше, ніж на відповідну дату минулого року.

За січень-серпень 2018 року всіма категоріями господарств вироблено:

- 386,6 тис. тонн молока, що на 1,1 тис. тонн або на 0,3% більше, ніж за аналогічний період 2017 року (4 місце);

- 508,0 млн. штук яєць, що є на рівні аналогічного періоду 2017 року (7 місце);

- реалізовано на забій 44,4 тис. тонн худоби та птиці у живій вазі, що на 0,5 тис тонн або 1,1% більше, ніж за аналогічний період 2017 року (16 місце).

Створення сприятливого середовища для ведення підприємницької діяльності може стати важливим фактором зростання економіки регіону. Середня заробітна плата одного штатного працівника в області у серпні 2018 року порівняно з відповідним місяцем 2017 року зросла на 26,7% і склала 7470 грн. (17 місце по Україні). Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника в області у січні-серпні 2018 року в порівнянні з січнем-серпнем 2017 року зросла на 28,3% і склала 7145,2 грн. (17 місце по Україні). Заборгованість із виплати заробітної плати за станом на 01.09.2018 склала 7,8 млн. грн., що на 46,4% більше, ніж було за станом на 01.01.2018. Середній розмір пенсії за станом на 01.07.2018 склав 2223,23 грн., що на 480,44 грн. або на 27,6% більше, ніж за станом на 01.07.2017.

За даними обласного центру зайнятості упродовж січня-серпня 2018 року статус зареєстрованого безробітного мали 30,8 тис. осіб, що на 4 тис. осіб або на 11,6% менше, ніж у січні-серпні 2017 року. Кількість зареєстрованих безробітних

за станом на 01.09.2018 зменшилася у порівнянні з відповідною датою 2017 року на 811 осіб або на 5,3% і склала 14,4 тис. осіб. [3, с.169]

Зовнішньоекономічна діяльність є невід'ємною і важливою сферою господарської діяльності підприємств і всіх учасників ринкових відносин. Обсяг експорту товарів у січні-липні 2018 року становив 391,1 млн. дол. США (місце області - 19), імпорту – 284,8 млн. дол. США, (місце області -19). Порівняно з відповідним періодом 2017 року обсяг експорту зріс на 18,8%, (на 62,0 млн. дол. США), імпорту - на 13,3% (на 33,3 млн. дол. США).

Одним з головних факторів функціонування економіки є рівень розвитку інфраструктури. Однією зі складових інфраструктури є транспортний комплекс, який при інтеграції у світову транспортну мережу сприяє підвищенню розвитку як регіону, так і країни.

Соціальний рівень охоплює такі показники, як демографічний потенціал, трудовий ринок, рівень розвитку населення, освітній рівень, охорону здоров'я. Чисельність наявного населення області за станом на 01.08.2018 склала 1225,8 тис. осіб (на 01.08.2017- 1235,2 тис. осіб). Протягом січня-липня 2018 року загальне скорочення населення становило 5392 особи (за січень-липень 2017 року - 5270 особи), у т. ч. за рахунок природного скорочення - 5597 осіб. Міграційний приріст - 205 осіб. За цей період народилося 6329 дітей (за січень-липень 2017 року - 6827 дітей), померло - 11926 осіб (за січень-липень 2017 року 11910 осіб).

Невід'ємними умовами розвитку регіону є раціональне використання природних ресурсів, охорона навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини. У Житомирській області 1122,1 тис. га лісів, лісистість території становить близько 34,1 %, на одного мешканця припадає 0,7 га лісу. Територією області протікає 221 річка довжиною понад 10 км, загальною протяжністю 5366 км, на річках побудовано 41 водосховище із запасами води понад 160 млн м³ та 799 ставків загальною площею водного дзеркала близько 10 тис. га. Останніми роками у зв'язку з відсутністю у лісогосподарських підприємствах коштів і недостатністю матеріально-технічних

засобів зменшились обсяги робіт з догляду за лісовими насадженнями, що призвело до погіршення їх стану. На території області нараховується 23 парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, у тому числі п'ять загальнодержавного і 18 місцевого значення. Загальна площа - 361,84 га. Три дендропарки займають площу 14,9 га. На державному обліку в області перебуває 3202 пам'ятки, у тому числі археології - 805, історії - 2317, монументального мистецтва - 80 [4, с. 88].

Отже, Житомирщина має потенціал для забезпечення сталого економічного розвитку, зростання темпів промислового та сільсько-господарського виробництва, зміцнення конкурентноздатності регіону, створення комфортних умов проживання населення, а у перспективі й підвищення стандартів життя. Для реалізації комплексного розвитку території області розроблені механізми у «Стратегії розвитку Житомирської області до 2020 року».

Список використаної літератури:

1. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України: [навч. посіб.] / О. О. Бейдик. – К. : Альтерпрес, 2009. - 400 с.
2. Гранберг А.Г. Основы региональной экономики: учебник для вузов / А.Г. Гранберг. – Москва: Гос. ун-т - Высшая школа экономики, 2004. - 495 с.
3. Департамент агропромислового розвитку та економічної політики Житомирської облдержадміністрації - [електронний ресурс] - <http://economy-zt.gov.ua>
4. Стратегія розвитку Житомирської області до 2020 року.- [електронний ресурс]- http://oda.zt.gov.ua/images/golovna/strategia_rozvtuky/strategia_2020.pdf

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>